

[Etunimi Sukunimi]

Maa- ja metsätalousministeriö

Kirjaamo@mmm.fi

Lausuntopyyntöne 28.8. MMM 18:00/2017

Maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetun lain uudistaminen

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki ruokahallinnon tietovarannosta, jolla kumottaisiin voimassa oleva laki maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ruoka- ja luonnonvaratilastoista annettua lakia ja riistavahinkolakia sekä tehtäväksi uudistuksesta johdettavat viittaustekniset sekä tarvittavat muut muutokset kolmeentoista lakiin, joihin sisältyy erityissäännöksiä ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvista rekistereistä.

Ehdotettu uusi laki sisältäisi tarvittavat EU:n yleistä tietosuojaa-asetusta sekä kansallisia yleislakeja ja hallinnonalan erityislakeja täydentävät säännökset maa- ja puutarhatalouteen, maataloustuotteiden markkinajärjestelyihin ja maaseudun kehittämiseen, elintarvikkeiden ja maa-, puutarha- ja metsätalouden tuotantopanosten turvallisuuteen aja latuun sekä elinten terveyteen, eläinten hyvinvointiin ja kasvinterveyteen liittyvien rekisteritietojen ja muiden tietoaineistojen käsittelystä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää rekisterinpittoon liittyvät vastuut, varmistaa tarvittavat käyttöoikeudet tietoon sekä poistaa tarpeettomat päällekkäisyydet yleislainsäädäntöön nähden. Tavoitteena on aiempaa paremmin vastata digitalisaation luomiin tarpeisiin sekä turvata riittävä paikkatietoa ja ympäristötietoa koskevien avoimuusvelvoitteiden täytäntöönpano rekisteröityjen oikeusturva varmistaen.

Kuntaliiton huomiot lakiesityksestä

Kannatettavana voi pitää tiedonhallintalain mukaista tavoitetta siihen, että lakimuutoksilla pyritään mahdollistamaan tiedonsiirrot eri viranomaisten välillä, sekä periaatetta siitä, että tietoa kysytään vain kerran.

Kuntaliitto pitää tärkeänä, että yhteisrekisterien pittoon liittyvät vastuut määritellään (kunnat rekisterinpitotehtävissä, ei rekisterinpitäjinä) selkeästi ja että lainsäädäntö ei luo velvoitteita päällekkäiseen tietojen tallentamiseen. Ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain 4 §:ssä säädettäisiin rekistereihin liittyvistä vastuista. Pykälän mukaan Ruokavirasto vastaisi päävastuullisena tahona rekisterien yleisestä toiminnasta, käytettävyydestä, tietojen

eheydestä, suojaamisesta ja säilyttämisestä sekä teknisestä rajapinnasta ja katseluyhteydestä tietojen tallettamista, yhdistämistä, luovuttamista ja muuta käsittelyä varten. Kukin rekisterinpitäjä vastaisi käsittelyvastuullaan olevan tiedon eheydestä, suojaamisesta ja säilyttämisestä ja tietojen luovuttamisesta rekisteröidyille sekä muista kuin 2 momentissa tarkoitetuista tietosuoja-asetuksen mukaisista rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Näkemyksemme mukaan edellä mainittuja rekisterinpitoon liittyviä vastuuta tulisi mahdollisuuksien mukaan täsmentää muun muassa siltä osin, mikä tai mitkä rekisterinpitäjät vastaavat 12 §:ssä säädetystä tietojen poistamisesta rekisteristä.

Myös arkistointivastuut on suositeltavaa määritellä selkeästi. Säilytysaikojen osalta esityksessä mainitaan, että toiminnassa ei synny pysyvästi säilytettäviä henkilötietoja, jolloin säädettäisiin vain ko. tietojen poistamisesta rekisteristä. Tätä pidetään suositeltavana.

Lain 3 §:ssä säädettäisiin ruokahallinnon tietovarannon rekistereihin tallettavista tiedoista. Pykälän 1 momentin mukaan niihin voitaisiin tallettaa luonnollisen henkilön nimi, henkilötunnus, äidinkieli, kansalaisuus, kotimaa, kotipaikka, pankkiyhteys, lähiosoite, sähköpostiosoite ja puhelinnumero sekä tarvittavat muut yhteystiedot. Nämä mainitaan pankkiyhteyttä sekä muita mahdollisia yhteystietoja lukuun ottamatta myös tietojärjestelmälain 4 §:n 3 momentissa. Pykälän 2 momentin mukaan rekistereihin voitaisiin tallettaa myös yritys- ja yhteisötunnus sekä asiakkaalle annettu rekisteritunnus. Myös nämä mainitaan tietojärjestelmälain 4 §:n 3 momentissa. Rekisteritunnuksia on monen tyyppisiä. Kyse voi olla toiminnanharjoittajan kuten eläinten välittäjän tai kuljettajan taikka esimerkiksi maatilan, laitoksen, viljelylohkon tai eläinten pitopaikan yksilöivästä tunnuksesta.

- Tietovarantoon kerättävä tietosisältö tulisi kuvata tarkemmalla tasolla kaikille yhdenmukaisesti sisältäen käsitelmääritelmän (terminologinen työ). Tämä työ vähentäisi väärintulkintojen riskiä sekä epäyhteensopivuutta tietovirroissa ja järjestelmissä. Lisäksi järjestelmätoimittajat eivät tuottaisi omaa näkemystä rekistereihin tallennetuista tiedoista kyseisen pykälän perusteella.
- Digi- ja väestötietovirasto ylläpitää Yhteentoimivuusalustaa, jonne kuvataan kansallisesti yhteisten tietovarantojen rajapinnoissa sekä tietovirroissa liikkuva tieto määräytyksineen (kansallisesti yhteiset sanastot ja koodistot). Yhteentoimivuusalusta toimii linkitetyn datan periaattein eli tiedon merkitys pysyy muuttumattomana tietovirroissa. 3§ rekistereihin tallennettavat tiedot olisi syytä kuvata loogisena tietomallina, jotta nähdään, mitä tietoja luovutetaan ja missä muodossa. Tämä myös mahdollistaisi myös toimeenpanovaikutusten arvioinnin, kun tietomallin ja siihen kohdistavat muutokset olisivat selvillä jo lakia luonnostellessa. Työ tukee myös tiedonhallintalain toimeenpanoa.
- Sama asia koskee myös muitakin rekistereitä, joita on kuvattu laissa.

Lisäksi tietojärjestelmiä ja lainsäädäntöä kehitettäessä tulisi huomioida myös maaseutuelinkeinoviranomaisten mahdolliset toisten hallinnonalojen lakien mukaiset tehtävät siten, että esimerkiksi sähköinen asiointi voitaisiin järjestää viranomaisen ja asiakkaan kannalta tarkoituksen mukaisella tavalla. Tämä edellyttää esimerkiksi, että maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tiedot ovat saatavissa ja käytettävissä kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen myös muiden hallinnonalojen tehtävissä. Esim. rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvausten hakeminen, arviointi ja päätös tulisi voida hoitaa saman järjestelmän kautta, joka voisi esimerkiksi olla sama kuin viljelijätukihallinnon käyttämä tietojärjestelmä.

SUOMEN KUNTALIITTO

Jarkko Huovinen
Johtaja, Alueet ja yhdyskunnat

Taina Väre
Erityisasiantuntija